

ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ
ਦਸਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ
(ਐੱਨ. ਵੀ. ਈ. ਕਿਊ. ਐੱਫ ਪੱਧਰ—2)

ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ

(c) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ 201510,000 ਕਾਪੀਆਂ

All rights including those of translation , reproduction
and annotation etc. are reserved by the
Punjab Government

ਅਨੁਵਾਦਕ : ਸ. ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ।
ਵਿਸ਼ਾ ਸੋਧਕ : ਮਿਸ ਨੀਲਮ ਰਾਣੀ, ਮਿਸ ਕਿਰਨਦੀਪ ਕੌਰ।
ਭਾਸ਼ਾ ਸੋਧਕ : ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਤਾਸ਼ਾ ਕੋਹਲੀ।

ਚੇਤਾਵਨੀ

1. ਕੋਈ ਵੀ ਏਜੰਸੀ-ਹੋਲਡਰ ਵਾਧੂ ਪੈਸੇ ਵਸੂਲਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਜਿਲਦ ਸਾਜੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। (ਏਜੰਸੀ-ਹੋਲਡਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੰ: 7 ਅਨੁਸਾਰ)
2. ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਛਪਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਜਾਅਲੀ/ਨਕਲੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ (ਪਾਠ - ਪੁਸਤਕਾਂ) ਦੀ ਛਪਾਈ, ਸਟਾਕ ਕਰਨਾ, ਜਮ੍ਹਾਂ-ਖੋਰੀ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਆਦਿ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਅੰਤਰਗਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜੁਰਮ ਹੈ।
(ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਬੋਰਡ ਦੇ 'ਵਾਟਰ ਮਾਰਕ' ਵਾਲੇ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਪਰ ਹੀ ਛਪਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।)

ਮੁੱਲ:

ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਵਿੱਦਿਆ ਭਵਨ, ਫੇਜ਼-8 ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਨਗਰ-160002 ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਮੈਸ: ਬ੍ਰਾਈਟ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼ ਜਲੰਧਰ ਦੁਆਰਾ ਛਾਪੀ ਗਈ।

ਦੇ ਸ਼ਬਦ

ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਆਪਣੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ਦੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬੋਰਡ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਲੀਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਇਸੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਹੈ।

ਵੱਧ ਰਹੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਜਨ-ਸਿੱਖਿਆ ਕਾਰਨ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਉੱਨਤੀ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੁਣ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਉਤਪਾਦਨ ਦੀਆਂ ਬਦਲ ਰਹੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਹੁਨਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਮਾਹਿਰ ਹੁਨਰ-ਮੰਦਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ‘ਨੈਸ਼ਨਲ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਕਾਲੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਫਰੇਮਵਰਕ’ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਅਕਤੂਬਰ, 2011 ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਫਰੇਮਵਰਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ 2014-15 ਤੋਂ ‘ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਕਿਲ ਕਾਲੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਫਰੇਮਵਰਕ’ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਕੁੱਝ ਚੋਣਵੇਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ-2015-16 ਤੋਂ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੌਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਪਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਦਸਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਹਨ ਹੱਥਲੀ ‘ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ’ ਪੁਸਤਕ (ਪੰਜਾਬੀ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹੈ। ਫਰੇਮਵਰਕ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟਰੇਡਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (N.S.D.C) / ਸੈਕਟਰ ਸਕਿਲਜ਼ ਕਾਊਂਸਲ (S.S.C) ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਹੁਨਰ ਦੀ ਮਹਾਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਐੱਨ. ਐੱਸ. ਕਿਊ ਐੱਫ ਵਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪੱਧਰ ਅਨੁਸਾਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸਾਲ 2015 ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਛਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੰਗੇਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਆਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਚੇਅਰਪਰਸਨ

ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ

A ਯੂਨਿਟ I

ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜ

ਲੜੀ ਨੰ: ਵਿਸ਼ਾ ਸੂਚੀ

- 1 ਧੰਨਵਾਦ
- 2 ਮੁੱਖ-ਬੰਧ
- 3 ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ
- 4 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 1 : ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ
- 5 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 2 ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ
- 6 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 3 ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ
- 7 ਸ਼ੈਸ਼ਨ-4 ਜਨਰਲ ਡਿਊਟੀ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਕੰਮ ਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ
- 8 ਸ਼ੈਸ਼ਨ-5 ਜਨਰਲ ਡਿਊਟੀ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ
- 9 ਪਰਿਭਾਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਗਲੋਸਰੀ)

B ਯੂਨਿਟ II

ਪਲੈਨ ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਜਾਣ - ਪਛਾਣ

- 10 ਧੰਨਵਾਦ
- 11 ਮੁੱਖ ਬੰਧ
- 12 ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ
- 13 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 1 : ਕੇਅਰ ਪਲੈਨ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਡਿਊਟੀ ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ
- 14 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 2 : ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਦੇਣਾ
- 15 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 3 : ਅਹਿਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ / ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣਾ
- 16 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 4 : ਬਿਸਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ
- 17 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 5 : ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਪੌਜ਼ੀਸ਼ਨ
- 18 ਪਰਿਭਾਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਗਲੋਸਰੀ)

C ਯੂਨਿਟ III

ਸਟਿਰਲਾਇਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਡਿਸਇਨਫੈਕਸ਼ਨ

- 19 ਧੰਨਵਾਦ
- 20 ਮੁੱਖ-ਬੰਧ
- 21 ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ
- 22 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 1 : ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਜੀਵਾਣੂਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝਣਾ/ਜਾਨਣਾ

- 23 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 2 : ਆਮ ਮਨੁੱਖੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਮ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ
- 24 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 3 : ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਲਾਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਸੰਬੰਧੀ
ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਅਮਲੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ
- 25 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 4 : ਸਾਂਝੇ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੋਗਾਣੂ ਰਹਿਤ ਕਰਨਾ
- 26 ਪਰਿਭਾਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਗਲੋਸਰੀ)

D ਯੂਨਿਟ IV

ਮੁੱਢਲੀ ਫਸਟ ਏਡ ਅਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹਾਇਤਾ

- 27 ਪੰਨਵਾਦ
- 28 ਮੁੱਖ ਬੰਧ
- 29 ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ
- 30 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 1 : ਮੁੱਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ
- 31 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 2 : ਮੁੱਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ, ਯੰਤਰ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ
- 32 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 3 : ਬੁਖਾਰ, ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰ, ਪਿੱਠ ਦੇ ਦਰਦ, ਦਮਾ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣਾ।
- 33 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 4 : ਕੱਟ ਲੱਗਣ, ਖੂਨ ਵਹਿਣ, ਜਲਣ, ਕੀੜਿਆਂ ਮਕੌੜਿਆਂ ਦੇ ਲੜਨ, ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਵੱਢਣ ਅਤੇ
ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਡੰਗ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।
- 34 ਪਰਿਭਾਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਗਲੋਸਰੀ)

E ਯੂਨਿਟ V

ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ : ਬਣਤਰ (ਢਾਂਚਾ), ਕੰਮ ਅਤੇ ਖੁਰਾਕ

- 35 ਪੰਨਵਾਦ
- 36 ਮੁੱਖ-ਬੰਧ
- 37 ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ
- 38 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 1 : ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ
- 39 ਸ਼ੈਸ਼ਨ - 2 : ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ
- 40 ਪਰਿਭਾਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਗਲੋਸਰੀ)

F ਯੂਨਿਟ VI

ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ

- 41 ਪੰਨਵਾਦ

42	ਮੁੱਖ-ਬੰਧ
43	ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ
44	ਸੈਸ਼ਨ - 1 : ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਾਸਤੇ ਸਵਾਗਤ ਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ
45	ਸੈਸ਼ਨ - 2 : ਸੰਕਟਕਾਲੀ ਫੋਨ ਆਉਣ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ
46	ਸੈਸ਼ਨ - 3 : ਜਨ ਸੰਪਰਕ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ
47	ਸੈਸ਼ਨ - 4 : ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ।
48	ਪਰਿਭਾਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਗਲੋਸਰੀ)

ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ

ਐੱਨ. ਐੱਸ. ਕਿਊ. ਐੱਫ. ਲੈਵਲ - 2 - ਜਮਾਤ ਦਸਵੀਂ
ਐੱਫ ਐੱਸ ਐੱਸ 201 - ਐਨਕਿਊ 2014 - ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ

ਪੀਐੱਸਐੱਸ ਸੈਂਟਰਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ,
ਸ਼ਾਇਮਲਾ ਹਿਲਜ਼, ਭੋਪਾਲ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਨਾਮ :

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਰੋਲ ਨੰਬਰ :

ਬੈਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ :

© ਪੀ. ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਕੇਂਦਰੀ ਕਿੱਤਾ ਮੁਖੀ ਸੰਸਥਾ 2014 ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਾਪੀ ਰਾਈਟ ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਕਾਪੀ ਰਾਈਟ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਰਨ ਲਿਖਤੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਕਲ, ਰੂਪਾਂਤਰਣ, ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰਣ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਨਵਾਦ

ਅਸੀਂ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ (ਐੱਸ ਈ) ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜਰਸ਼ੀ ਭੱਟਾਚਾਰਿਆ ਆਈ. ਏ. ਐੱਸ, ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਾਖਰਤਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ (ਵੀ ਈ) ਸ਼੍ਰੀ ਮਤੀ ਅੰਕਿਤਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬੁੰਦੇਲਾ ਆਈ. ਏ. ਐੱਸ. ਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੇਧ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਪੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਵੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਕਿਲ ਕੁਆਲੀਫੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਫਰੇਮਵਰਕ (ਐੱਨ. ਐੱਸ. ਕਿਊ. ਐੱਫ) ਤਹਿਤ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਤੇ ਕੋਰਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ।

ਅਸੀਂ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਟਰੇਨਿੰਗ (ਐਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਈ.) ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪ੍ਰਵੀਨ ਸਿੰਕਲੇਅਰ ਅਤੇ ਪੀ. ਐੱਸ. ਐੱਮ ਸੈਂਟਰਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ (ਪੀ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਈ ਵੀ ਏ) ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਰ. ਬੀ. ਸ਼ਿਵਗੁੰਡੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਰਿਣੀ ਹਾਂ।

ਐੱਮ ਪੀ ਕੌਨ ਲਿਮਟਿਡ, ਭੋਪਾਲ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ. ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤੀਸ਼ ਸੀ ਪਾਂਡੇ ਵੱਲੋਂ ਰਿਸੋਰਸ ਪਰਸਨ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਡਾ. ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਜੀਤੇਂਦਰ ਬਨਵੀਰ, ਡਾ. ਰਿਚਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਡਾ. ਰਤਨ ਲਾਲ ਪਤੀਦਾਰ, ਡਾ. ਸੰਧਿਆ ਸਿੰਘ ਡਾ. ਆਸ਼ਿਸ਼ ਅਚਾਰਿਆ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਪਾਲ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਅਚਾਰਿਆ ਤੇ ਮਿਸ ਰਸ਼ਮੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੋਰਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਮਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਕਰਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਵੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਯੋਗ ਹੈ।

ਅਸੀਂ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੀ. ਟੀ. ਪੀ. ਰਾਓ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (ਸ਼੍ਰੀ ਮਤੀ) ਕਾਰੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਡਾ. (ਸ਼੍ਰੀ ਮਤੀ) ਲਿਲੀ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਮਤੀ ਸੂਜਨ ਮਨੋਜ ਅਤੇ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਵਿਰਾਨੀ ਦੇ ਵੀ ਪੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀ ਸਮਗਰੀ ਵਾਚਕੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹਾਂ, ਪੀ. ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ ਈ ਭੋਪਾਲ ਦੇ ਐਨ. ਐੱਸ. ਕਿਊ ਐਫ ਸੈੱਲ ਅਤੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੇਂਦਰ (ਸੀ. ਡੀ. ਈ. ਸੀ.) ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਵਿਨੈ ਸਵਰੂਪ ਮਹਿਰੋਤਰਾ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਰਕਬੁੱਕ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਹੈਂਡ ਬੁੱਕ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈਆਂ।

ਤਤਕਰਾ

ਧੰਨਵਾਦ

ਭੂਮਿਕਾ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ

ਸੈਸ਼ਨ 1 : ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ

ਸੈਸ਼ਨ 2 : ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ

ਸੈਸ਼ਨ 3 : ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ

ਸੈਸ਼ਨ 4 : ਜਨਰਲ ਡਿਊਟੀ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ

ਸੈਸ਼ਨ 5 : ਜਨਰਲ ਡਿਊਟੀ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ

ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਗਲੋਸਰੀ)

ਮੁੱਖ ਬੰਧ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਰੀਕੁਲਮ ਫਰੇਮਵਰਕ (ਕੌਮੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਖਾਕਾ), 2005 ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਕੂਲੋਂ ਬਾਹਰੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਕਿਤਾਬੀ ਕਿਸਮ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਬੰਧ (ਸਿਸਟਮ) ਨੂੰ ਇੰਜ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ, ਘਰ, ਸਮਾਜ ਤੇ ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਵਿਥਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ 'ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਤੇ ਕਾਰਜ' ਨੈਸ਼ਨਲ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਕੁਆਲੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਫਰੇਮਵਰਕ (ਐਨ ਵੀ ਈ ਕਿਊ ਐਫ) ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਇਸ ਪਹਿਲ, ਐਨ ਵੀ ਈ ਕਿਊ ਐਫ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਕੇ ਸਕੂਲਾਂ ਕਿਤਾਮੁਖੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਲੀਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਐਨ. ਵੀ. ਈ. ਕਿਊ ਐਫ ਹੁਣ ਐਨ. ਐਸ. ਕਿਊ ਐਫ ਦਾ ਹੀ ਅੰਗ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਆਲੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਤਰ - ਸੈਕਟਰਲ ਸਿੱਖਿਆ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਵੱਖੋ - ਵੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਤਾਅ - ਉਮਰ ਫਾਇਦਿਆਂ ਦਾ ਸਰੋਤ ਬਣੇਗਾ।

ਹਥਲੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਜੋ ਕਿ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਅਗਲੇਰੀ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪੈਕੇਜ ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਮੁਹਾਰਤ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ (ਐਨ ਐਸ ਡੀ ਸੀ) ਵੱਲੋਂ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਖੇਤਰ ਮੁਹਾਰਤ ਕੌਸਲ (ਐਚ. ਐਸ. ਐਮ. ਸੀ.) ਨੇ ਕੌਮੀ ਕਿਤਾ ਮਿਆਰ (ਐਨ ਓ ਐਸ) ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਨਅਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧਾਂ ਤੋਂ ਸਲਾਘਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੁਹਾਰਤ ਪੱਧਰਾਂ ਤੇ ਸੇਧਾਂ ਦਾ ਉਹ ਸਰ੍ਹੰਹਿ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਅਸਰਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਡਤ ਸੁੰਦਰ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਸੈਂਟਰਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ (ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ. ਈ.) ਜੋ ਕਿ ਐਨ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ. ਦੀ ਹੀ ਇਕ ਅੰਗ ਹੈ, ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਐਸ. ਕਿਊ. ਐਫ. ਦੇ 1 ਤੋਂ 4 ਪੱਧਰ ਲਈ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪੈਕੇਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਮਗਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਦਾ ਪੱਧਰ 2, ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਐਨ ਓ ਐਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਢਲੀਆਂ ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ (ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹਾਰਤ ਤੇ ਸਮਰਥਾ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿੱਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਯੂਨਿਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਜ਼ਰੀਏ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਲਕੀਰ ਫਕੀਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰ ਕੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲਚਕਤਾ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਖੋ - ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ

ਖਿਚੀਆਂ ਹੱਦਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਰ - ਪਾਰ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅਗੇਤੀ, ਉਚੇਚੀ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਛੋਟੇ - ਛੋਟੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਸਲਾ ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੇ ਹੱਥੋ - ਹੱਥ ਤਜ਼ਰਬੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ (1986) ਵੱਲੋਂ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਮੰਤਵਾਂ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਉਪਰਾਲੇ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਮੌਕੇ, ਸੁਪਨੇ ਵੇਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਵਾਦ - ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਮਾਹੌਲ ਨਿਰਜਣਗੇ। ਮੁਹਾਰਤ ਵਿਕਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਾਂਦਰੂਆਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਿਖਾਂਦਰੂਆਂ ਵਾਂਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾਵਾਂ ਵਾਂਗ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੀਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ - ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਮਾਂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਲਚਕਤਾ, ਨਵੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣ ਹਿੱਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ

ਇਹ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ HSS201 - NQ 2012 : ਦੀ ਇਕਾਈ ਹਸਪਤਾਲ ਸੰਗਠਨ ਤੇ ਕਾਰਜ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿੱਚ, ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਥਾਂ ਜਾਂ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸੂਝ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਸਿਖਲਾਈ ਕਰਤਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਜ਼ਰੀਏ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕੁਝ ਭਾਗ (ਸੈਸ਼ਨ) ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਮੁਹਾਰਤ ਦੇ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਮਾਹਿਰ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਭਾਗ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਤੇ ਸੌਖਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਖਿਆਂ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਲਾਹੇਵੰਦ ਅਤੇ ਜੀਵੰਤ ਬਣਾਉਣ ਹਿੱਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਐਨੀਮੇਟਿਡ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਕਾਰਜ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਬਣੀ ਵੀ ਰਹੇਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਹੋਰ ਚਿੱਤਰ ਵੀ ਵਾਹਮ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆਓ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 1 : ਜਾਣ - ਪਛਾਣ

ਇਹ ਭਾਗ, ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜਾਣ - ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖੋ - ਵੱਖ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕੁਝ ਜਾਣੋਗੇ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 2 : ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਆਏ ਸਾਰੇ ਸਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਪਾਠਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਗ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖੋ - ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਸਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੂਰੀ ਘੋਖ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 3 : ਅਭਿਆਸ

ਹਰ ਭਾਗ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਹਨ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੂਰੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰੋਗੇ, ਘਰ ਵੀ ਤੇ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ। ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਵੱਖੋ - ਵੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਸਬੰਧੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਮੁਹਾਰਤ ਤੇ ਵਤੀਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਸਿਖਲਾਈ ਕਰਤਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਰਜ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਅਗਵਾਈ ਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਫੀਡਬੈਕ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਲਾਈ ਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਾਧ ਕੇ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਬਣਾਓ ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਇਸਦੇ ਪਾਬੰਦ ਰਹੋ। ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝ ਆਵੇ, ਅਗਵਾਈ ਕਰਤਾ ਤੋਂ ਪੁਛਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਨਾ ਕਰੋ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 4 : ਮੁਲਾਂਕਣ :

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਭਿਆਸੀ ਸਵਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੀ ਗਤੀ ਵਿਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣਗੇ। ਅਗਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਹਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸੈਸ਼ਨ 1 : ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ

ਢੁੱਕਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਤੇ ਨਰਸਿੰਗ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਟਿਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋਗੇ। ਸ਼ਬਦ ‘ਹੋਸਪਿਟਲ’ (ਹਸਪਤਾਲ), ਲਾਤੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹੋਸਪਿਟਲਸ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਬਦ ‘ਹੋਸਪਸ’ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ‘ਹੋਸਟ’ (ਮੇਜ਼ਬਾਨ)।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ‘ਹੋਸਪਿਟਲ’ ਫਰੈਂਚ ਸ਼ਬਦ “ਹੋਸਪਿਟਲ” ਤੋਂ ਆਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ‘ਹੋਸਟਲ’ ਤੇ ‘ਹੋਟਲ’ ਹਾਲਾਕਿ ਸਾਰੇ ਲਾਤੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਹਸਪਤਾਲ, ਹੋਸਟਲ ਅਤੇ ਹੋਟਲ ਦਾ ਸਰੋਤ ਇੱਕ ਹੈ ਪਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਸਪਤਾਲ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਅਸਥਾਈ ਪੇਸ਼ਾ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ

ਹਸਪਤਾਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਤੇ ਬਿਮਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਇਲਾਜ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੇ ਨਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਬੇਘਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਓਟ ਅਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਬਿਮਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ (ਡਬਲਿਊਐਚਓ) ਮੁਤਾਬਕ ਹਸਪਤਾਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਕੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਨਰਸਿੰਗ ਸੰਭਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵੱਲੋਂ ਰੋਗਨਾਸ਼ਕ, ਮੁੜਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸਲਾਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ

ਹਸਪਤਾਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

1. ਜਨਰਲ ਹਸਪਤਾਲ : ਇਹਨਾਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਭਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਕੰਮ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਲੁਕਾ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ, ਹਸਪਤਾਲ, ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਕੇਂਦਰ (ਪੀਐਚਸੀਜ਼) ਆਦਿ।
2. ਸਪੈਸ਼ਲਾਈਜ਼ਡ ਹਸਪਤਾਲ : ਇਹਨਾਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਨਰਸਿੰਗ ਸੰਭਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਫਥਾਲਮਿਕ ਹਸਪਤਾਲ (ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ), ਓਰਥੋਪੈਡਿਕ ਹਸਪਤਾਲ (ਹੱਡੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ), ਕਾਰਡਿਕ ਹਸਪਤਾਲ (ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ), ਆਦਿ।
3. ਆਈਸੋਲੇਸ਼ਨ ਹਸਪਤਾਲ : ਇਹਨਾਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਛੂਤ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
4. ਅਧਿਆਪਨ ਹਸਪਤਾਲ : ਇਹਨਾਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ।
5. ਰੂਰਲ (ਪੇਂਡੂ) ਹਸਪਤਾਲ : ਇਹ ਹਸਪਤਾਲ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡਾਕਟਰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰ ਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਨਰਸਿੰਗ ਸੰਭਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ :

1. ਆਊਟਪੈਸ਼ੈਂਟ ਵਿਭਾਗ (ਓਪੀਡੀ) : ਸ਼ਬਦ 'ਪੇਸ਼ੈਂਟ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ 'ਬਿਮਾਰ ਜਾਂ ਪੀੜਤ'। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਲਾਤੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ 'ਪੇਸ਼ੈਨਜ਼' ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 'ਮੈਂ ਪੀੜਤ / ਬਿਮਾਰ ਹਾਂ' ਆਊਟਪੈਸ਼ੈਂਟ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਉਹ ਮਰੀਜ਼ ਜੋ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਂ ਕਲੀਨਿਕ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਐਂਬੂਲੇਟਰੀ ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਣ ਲਈ 'ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਨੋਟ' ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ 'ਡਿਸਚਾਰਜ ਨੋਟ' ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਡਿਸਚਾਰਜ' ਕਰਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
2. ਇਨਪੈਸ਼ੈਂਟ ਵਿਭਾਗ (ਆਈ ਪੀ ਡੀ) : ਆਈ ਪੀ ਡੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਇਲਾਜ ਨੂੰ 'ਇਨਪੈਸ਼ੈਂਟ ਸੰਭਾਲ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
3. ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਭਾਗ : ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਭਾਗ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਕੇਵਲ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ :

- 3.1 **ਇਨਟਰਨਲ ਡਜੀਜ਼ (ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ) ਵਿਭਾਗ :** ਇਸ ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਕਾਰਡਿਓਲੋਜੀ (ਦਿਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ), ਡਰਮਾਟੋਲੋਜੀ (ਚਮੜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ), ਡਾਇਬਟਿਜ (ਪਿੱਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ) ਐਂਡੋਕਰਾਈਨ ਗਨੈਂਡਜ਼ (ਹਾਰਮੋਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ), ਪਾਚਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਹੈਮਾਟੋਲੋਜੀ (ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ), ਲਾਗ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਗੁਰਦੇ ਅਤੇ ਯੂਰੋਲੋਜੀ ਯੂਨਿਟ, ਨਿਊਰੋਲੋਜੀ (ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਨਾੜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ), ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਕਲੀਨਿਕ, ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰੇਹਿਊਮੈਟਿਕ (ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਟਿਸ਼ੂਜ਼) ਦਾ ਇਲਾਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- 3.2 **ਸਰਜਰੀ ਵਿਭਾਗ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਜਨਰਲ ਸਰਜਰੀ ਯੂਨਿਟ, ਓਰਥੋਪੈਡਿਕ ਯੂਨਿਟ, ਯੂਰਿਨਰੀ ਟਰੈਕ ਸਰਜਰੀ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਸਰਜਰੀ, ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਨਿਊਰੋਲੋਜੀ ਸਰਜਰੀ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਰਜਰੀ, ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਜਰੀ, ਕੰਨ, ਨੱਕ - ਗਲੇ ਦੀ ਸਰਜਰੀ (ਈ.ਐਨ.ਟੀ), ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ।
- 3.3 **ਅਨੈਸਥੀਸੀਆ :** ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੁੰਨ ਜਾ ਬੇਹੋਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- 3.4 **ਰਾਇਨਾਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ :** ਇਹਨਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਮੂਤਰ ਵਹਿਣੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਨਕ ਅੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- 3.5 **ਪੈਡਿਆਟ੍ਰਿਕਸ ਵਿਭਾਗ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਨਵਜਾਤ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਭਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਮਰ ਹੱਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 18 ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- 3.6 **ਡੈਂਟਿਸਟਰੀ ਵਿਭਾਗ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਮੂੰਹ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਬਾੜਾ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- 3.7 **ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿਭਾਗ :** ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਅਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿਭਾਗ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਰੂਮ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਐਂਪੋਆਇਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਅਮੈਬੁਲੈਂਸ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ।
- 3.8 **ਨਰਸਿੰਗ :** ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲਾਈਜ਼ਡ ਕਲੀਨਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਰਸਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਨਿਟਾਂ 'ਤੇ ਖਾਸ ਸੰਭਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਰਸਿੰਗ ਸੰਭਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

4.0 ਸਹਾਇਕ ਵਿਭਾਗ :

- 4.1 **ਕੈਟਰਿੰਗ ਅਤੇ ਖਾਣੇ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਇਨਪੇਸੈਂਟਸ (ਦਾਖ਼ਲ ਮਰੀਜ਼ਾਂ), ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਅਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਕੈਟਰਿੰਗ ਅਤੇ ਖਾਣੇ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

- 4.2 **ਸੈਂਟਰਲ ਡਿਸਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਟਰਲਾਇਜੇਸ਼ਨ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਸੈਂਟਰਲ ਡਿਸਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਸਟਰਲਾਇਜੇਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- 4.3 **ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਧੁਲਾਈ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਮੈਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਧੁਲਾਈ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- 4.4 **ਸਿੱਖਿਆ-ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗ :** ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸਿਖਲਾਈ ਕੋਰਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਣੇ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੈ।
- 4.5 **ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਜਟ, ਪੇਅਰੋਲ ਬਣਾਉਣਾ, ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਖਰੀਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਸਮਗਰੀ ਅਤੇ ਉਪਕਰਨ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- 4.6 **ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਭਾਗ :** ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਕੰਮ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਉਹਨਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।
- 4.7 **ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਅਤੇ ਬਲੱਡ ਬੈਂਕ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਮੁਢਲੇ ਕਲੀਨਿਕ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਪੁੱਜੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਲੱਡ ਬੈਂਕ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਖੂਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- 4.8 **ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਹਸਪਤਾਲ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਏਅਰ ਕਨਡਿਸ਼ਨਿੰਗ, ਬਿਜਲੀ, ਪਲੇਬਿੰਗ, ਸਟੀਲ ਵਰਕਸ਼, ਜੋਆਇਨਰੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।
- 4.9 **ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਭਾਗ:** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਦੋਵਾਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਆਊਟਪੇਸ਼ੈਂਟ ਅਤੇ ਇਨਪੇਸ਼ੈਂਟਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਤੇ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ।
- 4.10 **ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਰੈਫਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੇ ਲੋੜਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- 4.11 **ਫਾਰਮੈਸੀ :** ਡਾਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਇਸ

ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਨੁਕਤਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

- 4.12 **ਫਿਜ਼ਿਓਥੈਰੇਪੀ ਵਿਭਾਗ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਉਹਨਾਂ ਖਾਸ ਕਲੀਨਿਕ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਜ਼ਿਓਥੈਰੇਪੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਮਰਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਮੈਡੀਕਲ ਇਲਾਜ ਉਪਰੰਤ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਪਾਹਜ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- 4.13 **ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੌਰੇ, ਮੀਟਿੰਗਾਂ, ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਆਦਿ ਮੀਡੀਆ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਤਾਬਚੇ, ਪਰਚੇ ਅਤੇ ਪੋਸਟਰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- 4.14 **ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਵਿਭਾਗ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਕੁਝ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- 4.15 **ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ 'ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- 4.16 **ਐਕਸ - ਰੇਅ ਵਿਭਾਗ :** ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਆਧੁਨਿਕ ਐਕਸ - ਰੇਅ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨ 'ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਐਕਸ-ਰੇਅ ਸਾਮਾਨ ਕੰਪਿਊਟਰ ਟੋਮੋਗਰਾਫੀ (ਸੀਟੀ) ਸਕੈਨ, ਡਿਜੀਟਲ ਐਕਸ-ਰੇਅ, ਐਂਡੋਸਕੋਪੀ ਅਤੇ ਅਲਟਰਾਸਾਊਂਡ ਸਕੈਨਿੰਗ ਸਾਮਾਨ ਉਪਕਰਨ ਹਨ।

ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿਅਕਤੀ

ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ :

1. ਡਾਕਟਰ
2. ਨਰਸ
3. ਫਾਰਮਾਸਿਸਟ
4. ਮੈਡੀਕਲ ਲੈਬ ਤਕਨੀਸ਼ਨ
5. ਐਕਸ - ਰੇਅ ਤਕਨੀਸ਼ਨ
6. ਫਿਜ਼ਿਓਥੈਰੇਪਿਸਟ
7. ਡਾਇਟੀਸ਼ੀਅਨ
8. ਮੈਡੀਕਲ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ

ਸਹਾਇਕ ਸਟਾਫ਼ :

1. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ
2. ਮੈਨੇਜਰ
3. ਰਿਸੈਪਸ਼ਨਿਸਟ
4. ਕੁੱਕ—ਬਾਵਰਚੀ
5. ਕੁੱਕ ਹੈਲਪਰ
6. ਡਾਟਾ ਐਂਟਰੀ ਅਪਰੇਟਰ
7. ਧੋਬੀ
8. ਅਟੈਨਡੈਂਟ
9. ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ
10. ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ

ਅਭਿਆਸ

ਨੇੜਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ। ਕੁਝ ਵਿਭਾਗ ਹੇਠਲੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਸਪਤਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਨਾਮ	ਕੰਮ
1.	ਆਊਟ ਪੇਸ਼ੈਂਟ (ਓਪੀਡੀ)	
2.	ਇਨਪੇਸ਼ੈਂਟ ਵਿਭਾਗ (ਆਈਪੀਡੀ)	
3.	ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਭਾਗ	
4.	ਨਰਸਿੰਗ ਵਿਭਾਗ	
5.	ਪੈਰਾਮੈਡੀਕਲ ਵਿਭਾਗ	
6.	ਪੈਥੋਲੌਜੀ ਵਿਭਾਗ	

7.	ਸਰੀਰਕ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਮੁੜਵਸੇਬਾ ਵਿਭਾਗ	
8.	ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਥੀਏਟਰ	
9.	ਫਾਰਮੈਸੀ ਵਿਭਾਗ	
10.	ਰੇਡੀਓਲੌਜੀ ਵਿਭਾਗ	
11.	ਡਾਇਟਰੀ ਵਿਭਾਗ	

2. ਨੇੜਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੈਡੀਕਲ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਅਧਿਅਨ ਕਰੋ ਤੇ ਹੇਠਲਾ ਟੇਬਲ ਭਰੋ :

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿਅਕਤੀ	ਕੰਮ
1.	ਡਾਕਟਰ	
2.	ਨਰਸਾਂ	
3.	ਫਾਰਮਾਸਿਸਟ	
4.	ਮੈਡੀਕਲ ਲੈਬ ਤਕਨੀਸ਼ਨ	
5.	ਐਕਸ-ਰੇਅ ਤਕਨੀਸ਼ਨ	
6.	ਪੈਥੋਲੌਜੀ ਵਿਭਾਗ	
7.	ਸਰੀਰਕ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਮੁੜਵਸੇਬਾ ਵਿਭਾਗ	
8.	ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਥੀਏਟਰ	

3. ਨੇੜਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਸਹਾਇਕ ਸਟਾਫ਼ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਅਧਿਅਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਲਾਂ ਦੇ ਬਲ ਭਰੋ:

ਲੜੀ ਨੰ:	ਸਟਾਫ਼	
1.	ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ	
2.	ਮਨੈਜ਼ਰ	
3.	ਰਿਪੈਸ਼ਨਿਸਟ	
4.	ਬਾਵਰਚੀ (ਕੁੱਕ)	
5.	ਕੁੱਕ ਹੈਲਪਰ	
6.	ਡਾਟਾ-ਐਂਟਰੀ ਓਪਰੇਟਰ	
7.	ਧੋਬੀ	
8.	ਅਟੈਨਾਡੈਂਟ	
9.	ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ	
10.	ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ	

ਮੁਲਾਂਕਣ

1. ਸੰਖੇਪ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ :

- (ੳ) ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- (ਅ) ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚਲੇ ਤਿੰਨ ਮੈਡੀਕਲ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- (ੲ) ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- (ਸ) ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

2. ਖਾਲੀ ਥਾਂਵਾਂ ਭਰੋ :

- 1. ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦ 'ਹੋਸਪਸ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ..... ।
 - 2. ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦ 'ਹੋਸਪਿਟਲਿਸ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ।
 - 3. ਓਰਥੋਪੈਡਿਕ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
 - 4. ਈਐਨਟੀ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਹੈ , ਨੱਕ ਅਤੇ ਗਲਾ।
 - 5. ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਹਸਪਤਾਲ ਵੀ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ।
 - 6. ਪੈਡੀਆਟ੍ਰਿਕਸ ਵਿਭਾਗ , ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।
- ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਚੈਕਲਿਸਟ :

ਹੇਠਲੀ ਚੈਕਲਿਸਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਗ ਓ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚਲੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ :

1. ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਨਰਸਿੰਗ ਸੰਭਾਲ
2. ਜਨਰਲ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲਾਈਜ਼ਡ ਹਸਪਤਾਲ
3. ਸਪੈਸ਼ਲਾਈਜ਼ਡ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਆਈਸੋਲੇਸ਼ਨ ਹਸਪਤਾਲ
4. ਆਊਟਪੇਸ਼ੈਂਟ ਅਤੇ ਇਨਪੇਸ਼ੈਂਟ

ਭਾਗ ਅ

ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ :

1. ਸਾਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ?
2. ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕੀ ਹਨ?
3. ਚੰਗੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਖ ਕਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

ਭਾਗ ਬ

ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਮਿਆਰ

ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਮਿਆਰ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ :

ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਮਿਆਰ	ਹਾਂ	ਨਾ
ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ		
ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ		
ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ		
ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਸਟਾਫ਼ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ		
ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ		

ਸੈਸ਼ਨ 2 : ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ

ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਸਹਾਇਕ ਵਿਭਾਗਾਂ / ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਾਮਾਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋਗੇ।

ਰਸੋਈ / ਡਾਇਟਰੀ ਵਿਭਾਗ

ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਮੁਤਾਬਕ ਮਿਆਰੀ ਖਾਣਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਚੰਗੀ ਖੁਰਾਕ ਲੈਣ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 15 ਤੋਂ 20 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਡਾਇਟਰੀ ਸਟਾਫ਼ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਡਾਇਟੀਸ਼ਨ, ਫੂਡ ਸਟੋਰਕੀਪਰ, ਕੁੱਕ, ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਭਾਂਡੇ ਧੋਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇੱਕ ਡਾਇਟੀਸ਼ਨ 200 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੁੱਕ, ਇੱਕ ਕੁੱਕ ਹੈੱਲਪਰ, ਇੱਕ ਬਹਿਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਾਂਡੇ ਮਾਜ਼ਣ ਵਾਲਾ 20 ਮਰੀਜ਼ਾਂ / ਸਟਾਫ਼ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵਰਤਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਪੁਲਾਈ ਵਿਭਾਗ

ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੰਮ ਹਨ:

1. ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਲਾਈ
2. ਫਟੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਸਿਲਾਈ ਕਰਵਾਉਣੀ
3. ਨਕਾਰਾ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਨਾ

ਇੱਕ ਲਾਂਡਰੀ ਅਪਰੇਟਰ 25 ਤੋਂ 30 ਬੈੱਡਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਲਾਂਡਰੀ ਅਪਰੇਟਰ 50-60 ਬੈੱਡਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲਾਂਡਰੀ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ, ਮਕੈਨਿਕ, ਕਲਰਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਿਫਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ, ਇੱਕ ਲਾਂਡਰੀ ਮਕੈਨਿਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲਾਂਡਰੀ ਕਲਰਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਧੋਬੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ 150 ਤੋਂ 200 ਕਿਲੋ